

Innspillsmøte om gjenåpning av kultursektoren

Creo–forbundet for kunst og kultur er Norges største kunstnerorganisasjon med over 9.500 medlemmer. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet; Noen er artister, noen er utøvende musikere i et band, i et ensemble, i en kirke eller i et orkester. Noen er pedagoger eller underviser i musikk eller andre kunstfag i grunnskolen, på videregående skoler, i private og kommunale kulturskoler, ved en høyskole eller et universitet. Noen er låtskrivere eller komponister eller begge deler. Noen danser ballett eller moderne dans, noen jobber med lyd og lys eller gjør andre ting «bak scenen» og noen er scenografer, kostymedesignere eller musikkterapeuter.

2/3 av medlemmene er selvstendig næringsdrivende, i større eller mindre grad.

Når smittesituasjonen tillater det, skal kulturlivet gjenåpnes. Vi skal igjen samles til konserter, festivaler, forestillinger, opplesninger, utstillinger og mye annet. Men vi skal også samles til bandøvinger, kor- korps og orkesterprøver, teater- og danseensembler skal samles og mange skal på turneer; i inn- og utland.

Jeg vil først be dere lytte grundig til innspillene fra **Virke** og **Norske konsertarrangører**. Vi i Creo stiller oss fullt og helt bak de tiltak og innspill de kommer med. Vi tre organisasjonene har gjennom hele denne krisen samarbeidet godt og tett, og har diskutert oss fram til omforente, balanserte og konkrete tiltak, tiltak som vi mener gjenspeiler behovene for en samlet kulturbransje.

For kulturbransjen er virkningene av regjeringens nedstengninger i forbindelse med koronaepidemien verre enn noensinne. Vi ser heller ikke noen betydelige bedringer i sikte, i hvert fall ikke før tidligst til sensommeren. Og selv om **pandemien** kanskje er over til høsten en gang, er ikke **krisen** i kultursektoren over like raskt. Det vil ta tid å få hjulene i gang igjen, det vil ta tid å planlegge turneer og festivaler, og mange arrangement og turneer er allerede utsatt til 2022. For å unngå unødvendige konkurser i denne perioden er det derfor nødvendig at kompensasjonstiltakene varer flere måneder inn i den «smittefrie» perioden.

- **Virkemiddelapparatet/kompensasjonsordningene for kulturbransjen må være i funksjon en god stund etter at pandemien er erklært for overstått. Og dette må regjeringen allerede nå tydelig kommunisere til bransjen.**

De selvstendig næringsdrivende i kulturnæringene innehar nøkkelkompetanse som er essensiell når kulturlivet skal tilbake til en normalsituasjon. For å hindre en betydelig kompetanseflukt, som vil skape store problemer for gjenåpningen av kultur-Norge, må kompensasjonsordningen for disse videreføres.

Denne ordningen er det siste - og ofte avgjørende - sikkerhetsnettet for flere tusen kulturarbeidere. Og selv om andre ordninger – som kulturdepartementets foreslåtte stimuleringsordning – vil vise seg å fungere godt vil det etter vårt syn fortsatt være et sterkt behov for en ordning for alle de som ikke kan benytte seg av andre tiltak.

I en rekke bransjer er markedet midlertidig satt på pause på grunn av smittevernsrestriksjonene. Men dette markedet vil etter alle solemerker gjenoppstå den dagen dette er over. Da vil det igjen være behov for de kvalifikasjonene og den kompetansen disse besitter.

Det er liten mobilitet mellom bransjer. Og når hele bransjer midlertidig ligger nede for telling er det få eller ingen ledige jobber å gå til innenfor bransjene. Dermed er det også et spørsmål om hvor realistisk det er å få disse over i annet arbeid. Det er også et spørsmål om hvor hensiktsmessig det er å bruke ressurser på å forsøke når arbeidsplassene høyst sannsynlig kommer tilbake innen relativt kort tid.

Siden denne gruppen yrkesutøvere fremdeles er i den situasjonen at de har mistet hele eller store deler av inntektsgrunnlaget sitt som en følge av korona-pandemien (jfr Stortingets vedtak den 16. mars 2020), siden FHI fremdeles anser pandemien som pågående, og siden myndighetene fremdeles pålegger aktørene i kulturlivet stadig strengere restriksjoner, er det etter vårt syn helt nødvendig kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende forlenges så lenge det er *krise* i kulturbransjen.

- ***Vi ber derfor om at denne kompensasjonsordningen må forlenges til forbi 1. oktober. Vi ber samtidig myndighetene tydelig signalisere at denne og andre kompensasjonsordninger for kulturbransjen vil bli videreført til krisen i kulturbransjen er over.***

De selvstendig næringsdrivende og frilanserne i kulturbransjen er en gruppe med lave inntekter, små marginer og lite oppsparte midler. De av våre medlemmer som er i denne gruppen melder nå at situasjonen for dem er svært vanskelig, og at de sliter mere nå enn i starten av krisen. De har nå levd på lave inntekter i snart ett helt år, og det de hadde av oppsparte midler er brukt opp. Vi ber derfor om at kompensasjonsgraden nå blir justert tilbake igjen, helst til samme nivå som i starten av krisen.

Jeg vil i den forbindelse sitere ett av våre medlemmer, som sier at:

Jeg har brukt kompensasjonsordningen for selvstendig n.drivende. Den traff godt i begynnelsen av perioden. Så tok det veldig lang tid å få en avklaring på videreføring. Det var en ren provokasjon at kompensasjonen ble satt ned til 60% på kort varsel akkurat da samfunnet ble stengt ned i november, og vi i praksis ble gitt yrkesforbud. Dette skjedde ved inngangen til høysesongen (førjulstiden) hvor jeg kan tjene 2-3 ganger så mye som en vanlig måned. Denne inntekten ville vanligvis finansiere pensjon og feriepenger. Sitat slutt.

- ***Vi ber derfor om at kompensasjonsgraden økes igjen. Primært tilbake til 80% kompensasjon opp til 6G – slik den var i starten av krisen - , sekundært opp til 80% opp til 3G og 62,4% opptil 6G.***

Så er det noen huller i virkemiddelapparatet som kulturdepartementet må se på. Et kjennetegn ved økonomien i denne sektoren er den såkalte «blandingsøkonomien». Det gjelder både blandingen av offentlige og private inntektskilder, og blandingen av mange arbeidsforhold og mange roller innad i en kulturbransje. Veldig mange kunstnere gjør veldig mange forskjellige ting for å livnære seg. Det er en slags lappeteppetøkonomi, som det så langt skulle vise seg å være vanskelig å få kompensert for i NAV-systemet under pandemien. Det er spesielt utbredt i de utøvende virksomhetene at kunstnerne både kan være fast ansatt i en institusjon/bedrift og i tillegg ha et enkeltpersonforetak som tilbyr mange forskjellige tjenester. Mange har også opphavsrettslige inntekter, f eks gjennom TONO og/eller Gramo. For mange er de kunstnerrelaterte inntektene heller ikke nok til å leve av, og mange har derfor en jobb utenfor kultursektoren ved siden av.

Dette har i sin mest karikerte årsak ført til at de som både har gått på dagpenger og samtidig mottatt kompensasjon via andre ordninger har fått dobbelt fratrekk – altså trekk i begge støtteordningene – om de var så heldige å få ett inntektsgivende oppdrag.

Alle de som turnere og arbeider med konserter og turneer i utlandet har ikke vært dekket av ordningene i kultursektoren. Våre myndigheter har i flere år oppfordret til internasjonale satsinger, bevilget penger til dette og etablert en egen organisasjon – Music Norway – til å hjelpe artister og musikere med å satse i utlandet. Det har gitt oss inntekter, og i tillegg bidratt til fremme av Norges sak og status utover i verden. For oss blir det feil at de som har valgt å spille på Roskilde og på turneer i Tyskland i stedet for i Norge blir straffet fordi de fulgte oppfordringen om å satse i utlandet. Spesielt viktig blir dette når vi vet at mange av de store festivalene og turneene som skulle blitt gjennomført nå i år allerede er utsatt til 2022.

Det mangler tiltak for å kompensere alle de låtskrivere, tekstforfattere, komponister og utøvere som i årene framover vil se til dels dramatiske fall i vederlagsinntektene sine via TONO og Gramo. Mange kulturarbeidere har større eller mindre deler av årsinntekten sin via disse pengestrømmene, og det bør settes av midler til dette allerede nå.

Og så til slutt: Gjennom store deler av 2020 kunne virksomheter som hadde mottatt ordinære tilskudd fra Kulturrådet, bruke pengene på å dekke økonomiske forpliktelser dersom arrangementer ble korona-avlyst. Dette gjaldt også honorarer til musikere, artister og andre. Nå har Kulturrådet bestemt at denne praksisen ikke skal gjelde lengre, blant annet med argumentet at «vi har håp om at pandemien nå nærmer seg slutten»¹.

Beklager; men det er ikke Kulturrådet som besitter kompetanse på når pandemien er over. Kunstnere og artister som skulle opptre i februar og utover våren, risikerer nå å stå helt uten inntekt. Vi kan ikke ha sånne regler som disse Kulturrådet har vedtatt. Også kulturarbeidere har krav på inntekt.

Det fremstår også som helt urimelig at artister og andre ikke skal få oppgjør iht kontrakt når det kanselleres på kort varsel, dette er en selvfølge for alle andre av samfunnets yrkesgrupper.

- ***Denne praksisen må øyeblikkelig ta slutt, og vi i Creo krever at Kulturdepartementet klart og øyeblikkelig sier ifra til Kulturrådet om dette.***

Med vennlig hilsen

Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur

---

¹ Mariann Komissar, avdelingsleder for kunstnerisk produksjon og formidling i Kulturrådet, til Klassekampen 27. januar 2021.